

savremeni
makedonski **g**rafičari

BIKOV

DIMČEVSKI

KRMOV

MALIDANOV

NIKOLOV

PERČINKOV

TANČEV

HADŽI BOŠKOV

ČEMERSKI

ČULAKOVSKI

ŠEMOV

Muzej savremene umetnosti u Skoplju angažovao se sa osobitim zadovoljstvom da organizuje izložbu SAVREMENI MAKEDONSKI GRAFIČARI u Beogradu, odzivajući se ljubaznom pozivu Programskog saveta Tribine »Borbe«. Izložba treba da predstavlja dopunu prezentacije makedonskog likovnog stvaralaštva koja je održana početkom ove godine u Paviljonu Cvijete Zuzorić u Beogradu. Na pomenutoj izložbi, sa jednim antologijskim pregledom, bili su prikazani slikarstvo, skulptura i tapiserija makedonskih likovnih stvaralaca. Ovoga puta želja nam je da beogradskoj široj javnosti prikazemo najbolja ostvarenja u makedonskoj grafici nastala poslednjih godina.

Makedonska je grafika svoje pionirske početke označila još u predratnom periodu incidentnom orijentacijom nekoliko autora starije generacije. U periodu posle rata, u slobodnoj SR Makedoniji, ona je otpočela svoj kontinuirani razvitak, a postigla pravi kreativni uspon u ovoj poslednjoj deceniji. Jedan od suštinskih preduslova ovog intenzivnog razvitka bila je, svakako, pojava visokoobrazovanih akademskih grafičara, koji su svoje solidno akademsko znanje stekli na akademijama likovnih i primenjenih umetnosti uglavnom, u Beogradu i Ljubljani. I pored veoma nepovoljnih tehničko-tehno-loskih uslova za izvođenje grafike u našoj Republici, oni sa entuzijazmom i upornošću deluju u našoj sredini, stalno radeći na usavršavanju svog grafičkog izraza i postizanju tehničke perfekcije grafičkih listova. U tom smislu se kod makedonskih grafičara srećemo sa raznovrsnim grafičkim tehnikama: bakropisom, akvatintom, litografijom, kombinovanom tehnikom i sito-štamptom.

Osim toga, početkom osme decenije ovoga veka u Makedoniji se grafički život odvija mnogo organizovanije. Od 1970 godine organizuju se redovne godišnje grafičke izložbe Društva likovnih umetnika Makedonije (DLUM-a), koje kontinuirano prezentuju dostignuća u domenu grafičkog izraza. Ustanovljene su i godišnje nagrade: »Moša Pijade« (koju dodeljuje DLUM) i »Kliment Ohridski« (koju dodeljuje Nacionalna biblioteka u Skoplju) za valoriziranje najboljih ostvarenja i stimulisanje grafičkog stvaralaštva, kao i veći broj otкупnih nagrada.

Zatim tri trijenala savremene jugoslovenske grafike u Bitolju (1972, 1975, 1978.) kao i niz izložbi savremene jugoslovenske i svetske grafike koje se organizuju u Skoplju i drugim mestima u našoj Republici, nesumnjivo su doprineli razvitku grafičkog izraza kod nas. Makedonski grafičari se sve češće pojavljuju kao učesnici na značajnim grafičkim izložbama u zemlji, kao što su izložbe Beogradskog grafičkog kruga, zagrebačke izložbe savre-

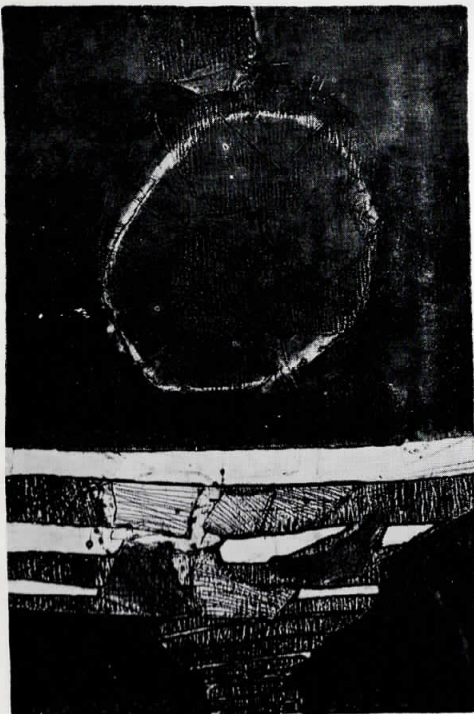
mene jugoslovenske grafike, međunarodno grafičko bijenale u Ljubljani, Likovni susret u Subotici, kao i na izložbama savremene jugoslovenske grafike u svetu.

Današnja makedonska grafička produkcija obuhvata više izdiferenciranih unutrašnjih kretanja koja u sebi sadrže dragocene individualne vrednosti. Makedonski stvaraoci su prirodno obdareni za dobar crtež, skladnost boja i kompozicijskih rešenja. Vaspitavani od veoma iskusnih pedagoga na akademijama u našim većim grafičkim centrima, koristeći iskustva Ljubljanske grafičke škole, Beogradskog grafičkog kruga i drugih centara, oni po povratku u našu sredinu, individualnim pristupom, unose u svoje grafičko stvaralaštvo onaj urođeni afinitet za transponovanje nekih elemenata, koje uslovno možemo nazvati nacionalnim. To su pre svega jarke i intenzivne boje našeg južnog podneblja, struktura našeg predela, koji postepeno, razvitkom urbanizacije, dobija univerzalni karakter, pa i grafike makedonskih stvaralaca sve više dobijaju univerzalna obeležja. Oni traže novi, savremeni izraz za motive koji su se vekovima koristili u likovnoj umetnosti, ili prenose nove sadržaje našeg današnjeg življenja, povezane sa psihičkim stanjima savremenog čoveka i njegovog unutrašnjeg nemira, sa urbaniziranim pejzažom, sa dinamikom današnjeg tehniciziranog društva.

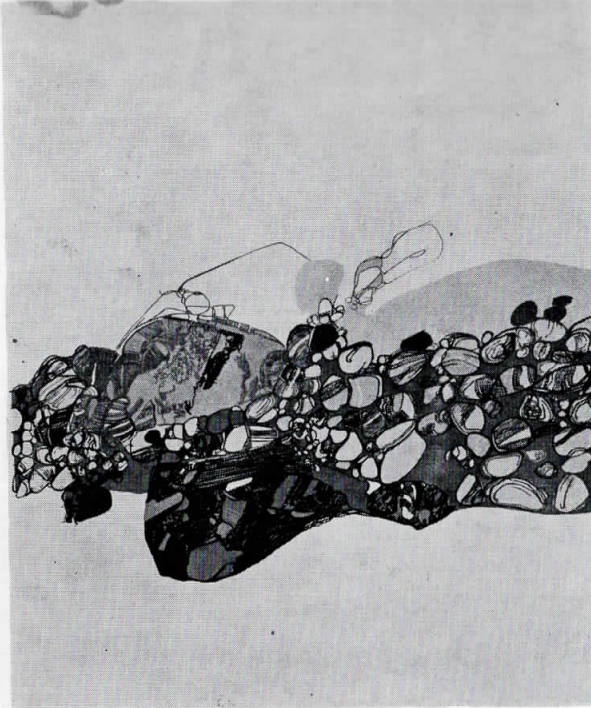
Vrlo se često makedonski grafičari svojim estetsko-stilskim opredeljenjem približuju apstraktnom i apstraktno-asocijativnim načinu izražavanja, više zainteresovani za slobodno organizovanu kompoziciju u kojoj daju prednost likovnim elementima i skladu kolorita (Bikov, Krmov, Dimčevski, Nikolov, Perčinkov, Hadži Boškov). Kod drugih se primećuje obnovljeni figurativni izraz u raznovrsnim varijantama (Malidanov, Čemerski, Semov, Čulakovski, Tančev).

Na izložbi su zastupljeni umetnici koji su se isključivo orijentisali na grafički izraz (Bikov, Krmov, Malidanov, Dimčevski, Nikolov, Tančev, Čulakovski), kao i oni kod kojih se grafika javlja uporedo sa slikarstvom (Perčinkov, Čemerski, Semov) ili sa skulpturom (Hadži Boškov) kao povremeno ili stalno opredeljenje.

Nadamo se da ćemo ovim selektivnim izborom iz savremene makedonske grafike uspeti da beogradskoj publici približimo deo kreativnog opusa makedonskog stvaraoca-grafičara i da ćemo se preko ovakvih direktnih opštenja bolje upoznati i poštovati.

1

7

12

BIKOV Dragan, grafičar (1933, Delčevo). Završio Akademiju primenjenih umetnosti u Beogradu 1957. Član DLUM-a od 1963.

Adresa: Bul. Partizanski odredi br. 125/IV-10, 91 000 Skoplje.

Samostalne izložbe: 1963 (sa K. Efremovim); 1979 — Štip; 1973, 1974 (sa D. Malidanovim); 1978 — Skoplje; 1974 — Novi Sad.

Značajnije grafičke izložbe: Učestvovao na svim grafičkim izložbama DLUM-a od 1970; na izložbama Beogradskog grafičkog kruga 1968, 1969, 1970; 1971 — Savremena jugoslovenska grafika, Kil, Beograd, Tunis; 1974 — 10 makedonskih grafičara, Beograd; 1974 — Jugoslovenska grafika, Štuttgart; 1975/76 — XIV Likovni susret, Subotica; 1976 — Savremeni jugoslovenski grafičari, Vašington, Kolumbo; 1979 — Savremena makedonska grafika, Subotica.

Nagrade: »Moša Pijade« na V grafičkoj izložbi DLUM-a, Skoplje; 1974. »Kliment Ohridski« na VIII grafičkoj izložbi DLUM-a, Skoplje 1977.

1. **RADOSTNO JUTRO**, kombinovana tehnika u boji, 2/6, 65 x 41, 1980.
2. **IZBAVLJENJE**, kombinovana tehnika u boji, 5/6, 67 x 41, 1980.
3. **NEPOZNATA PORUKA**, kombinovana tehnika u boji, 2/6, 64 x 48, 1980.
4. **UZARENO SVEDOČANSTVO**, kombinovana tehnika u boji, 3/5, 64 x 50, 1980.

DIMČEVSKI Trajče, grafičar (1950, Skoplje). Završio Skolu za primenjene umetnosti u Skoplju, odsek za grafiku 1972. Član DLUM-a od 1973.

Adresa: ul. »50-ta divizija« br. 33, 91 000 Skoplje.

Samostalne izložbe: 1979 — Skoplje, Ohrid; 1980 — Zagreb.

Značajnije grafičke izložbe: Učestvovao na svim grafičkim izložbama DLUM-a od 1973; 1974 — VIII izložba jugoslovenske grafike, Zagreb, 1975 — XIV Likovni susret, Subotica; 1976 — Jugoslovenska grafika iz fundusa Likovnog susreta u Subotici (Finska, Mađarska, Poljska); 1978 — III trijenale savremene jugoslovenske grafike, Bitolj; 1978 — X izložba jugoslovenske grafike, Zagreb; 1978 — XVII Likovni susret, Subotica.

Nagrade: nagrada za grafiku na Likovnom susretu u Subotici, 1975; »Moša Pijade« na VII grafičkoj izložbi DLUM-a, Skoplje; 1976 »Kliment Ohridski« na X grafičkoj izložbi DLUM-a, Skoplje; 1979 Otkupna nagrada MSU, Skoplje na XI grafičkoj izložbi DLUM-a, 1980.

5. GRAFIKA 379/1979, sito-štampa u boji, 15/25, 100 x 71, (VI MSU, Skoplje).
6. GRAFIKA 479/1979, sito-štampa u boji, 7/20, 100 x 71, (VI, MSU, Skoplje).
7. **GRAFIKA 380/1980**, sito-štampa u boji, 5/20, 71 x 50, 1980.
8. GRAFIKA 480/1980, sito-štampa u boji, 8/26, 71 x 50,5, 1980.

KRMOV Tomislav, grafičar (1938, Štip). Završio Akademiju primenjenih umetnosti u Beogradu 1967. Član DLUM-a od 1967.

Adresa: ul. Dimitar Vlahov br. 71, 92 000 Štip.

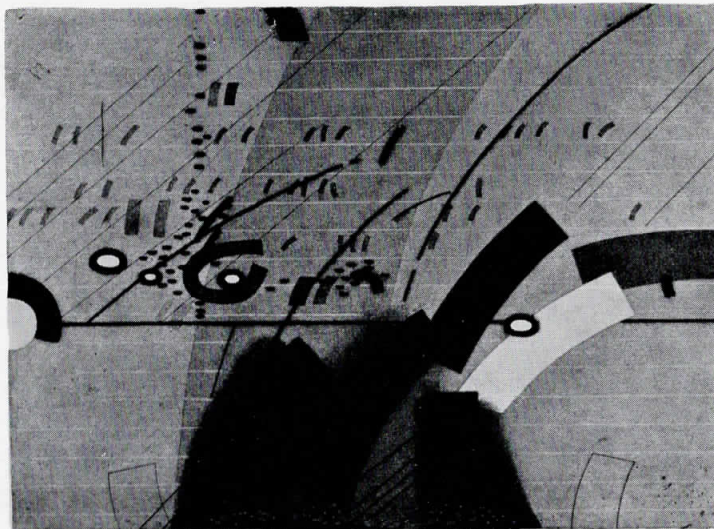
Samostalne izložbe: 1971 — Beograd, Skoplje, Štip, Kumanovo; 1972 — Maribor; 1973 — Štip; 1974 — Beograd; 1975 — Skoplje.

Značajnije grafičke izložbe: Učestvovao na svim grafičkim izložbama DLUM-a od 1970, kao i na izložbama Beogradskog grafičkog kruga od 1967, te na izložbama Jugoslovenske ilustracije Zlatno pero Beograda (X, XII, XIII, XIV, XV, XVI); 1970 — Jugoslovenska grafika, Kil; VI izložba jugoslovenske grafike, Zagreb; Likovni susret, Subotica; 1972 — VII izložba jugoslovenske grafike, Zagreb; Mlada jugoslovenska grafika, Beograd; 1974 — 10 makedonskih grafičara, Beograd; 1975 — II trijenale savremene jugoslovenske grafike, Bitolj; 1976 — Bijenale grafike u Miškolcu (Mađarska); Jugoslovenska grafika iz fundusa Likovnog susreta u Subotici (Finska, Mađarska, Poljska); 1978 — III trijenale savremene jugoslovenske grafike, Bitolj; 1980 — »Balkan — zona mira« Bukurešt.

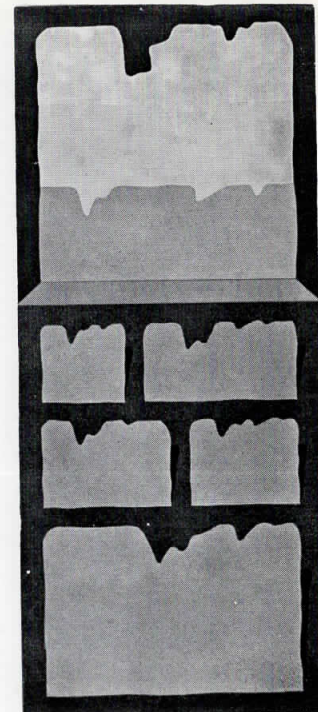
Nagrade: Univerzitetska nagrada za grafiku, Beograd, 1967; »Moša Pijade« na II grafičkoj izložbi DLUM-a, Skoplje 1971; Otkupna nagrada na XIV Likovnom susretu u Subotici, 1976; »Kliment Ohridski« na IX grafičkoj izložbi DLUM-a, Skoplje 1978.

14

18

22

9. KOMPOZICIJA, litografija u boji, 2/4, 60 x 40, 1980.
 10. METEOR I, litografija u boji, 2/4, 50 x 39, 1980.
 11. METEOR II, litografija u boji, 2/4, 50 x 39, 1980.
 12. PEJZAŽ, litografija u boji, 2/4, 50 x 40, 1980.

MALIDANOV Dimitar, grafičar i slikar (1946, s Saragino, Jegejska Makedonija). Završio Akademiju likovnih umetnosti u Ljubljani 1972. Član DLUM-a od 1972.

Adresa: ul. Jovan Kukulj br. 7b, nas. Lisiče, 91 000 Skoplje.

Samostalne izložbe: 1974 — Skoplje (sa D. Birkvim), 1979; 1975 — Kumanovo, Novi Sad, Bitolj; 1976 — Zrenjanin, Ljubljana, Maribor; 1977 — Pariz; 1979 — Njujork.

Značajnije grafičke izložbe: Učestvovao na svim grafičkim izložbama DLUM-a od 1972; 1974 — 10 makedonskih grafičara, Beograd; 1975 — II trijenale savremene jugoslovenske grafike, Bitolj; XIV Likovni susret, Subotica; Savremena jugoslovenska grafika, Santa Kruz (SAD); 1976 — Jugoslovenska grafika iz fundusa Likovnog susreta u Subotici (Finska, Mađarska, Poljska); 1977 Mlada jugoslovenska grafika, Pariz; Izložba stipendista Francuske vlade, Pariz; Izložba »Balkan-zona mira«, Bukurešt; 1978 — Izbor iz jugoslovenske grafike Subotica; 1979 — Savremena jugoslovenska grafika, Kluž (Rumunija), Peking (Kina).

Nagrade: Nagrada za grafiku na jugoslovenskoj koloniji mladih u Ivanjici, 1972; »Moša Pijade« na IV grafičkoj izložbi DLUM-a, Skoplje 1973; »Kliment Ohridski« na VI grafičkoj izložbi DLUM-a, Skoplje 1975.

13. ODAK, akvatintna u boji, 4/6, 56 x 76, 1979,
 14. TREŠNJE, akvatinta u boji, O. A., 56 x 76, 1979.
 15. POSLEDNJA JABUKA, akvatinta u boji, 3/10, 56 x 76, 1979.
 16. PORTRET R. akvatinta u boji, 1/4, 56 x 76, 1980.

NIKOLOV Dimče, grafičar (1953, Bitolj). Završio Akademiju likovnih umetnosti u Ljubljani 1978.

Adresa: ul. Goce Delčev br. 26, 97 000 Bitolj.

Značajnije grafičke izložbe: 1978 — III trijenale savremene jugoslovenske grafike, Bitolj; 1979 — XIII međunarodno grafičko bijenale, Ljubljana; XI izložba jugoslovenske grafike, Zagreb; VI grafičko bijenale u Freschenu (SRN); 1980 — Međunarodna izložba Impact Art-Kyoto (Japan); I međunarodna izložba minijature grafike, Koreja.

Nagrade: Otkupna nagrada za grafiku na Majskoj izložbi, Bitolj, 1977; nagrada na VII izložbi jugoslovenskog crteža, Zagreb; nagrada za crtež na jugoslovenskom konkursu za tapiseriju u Kulturnom domu Ivan Cankar u Ljubljani, 1979.

17. PREDEO XIX, bakropis i akvatinta, 9/10, 41,5 x 76, 1979.

18. PREDEO XXI, bakropis i akvatinta, 6/10, 45 x 64, 1979.

19. PREDEO XXVI, bakropis i akvatinta, 6/10, 55,5 x 75,5, 1979.

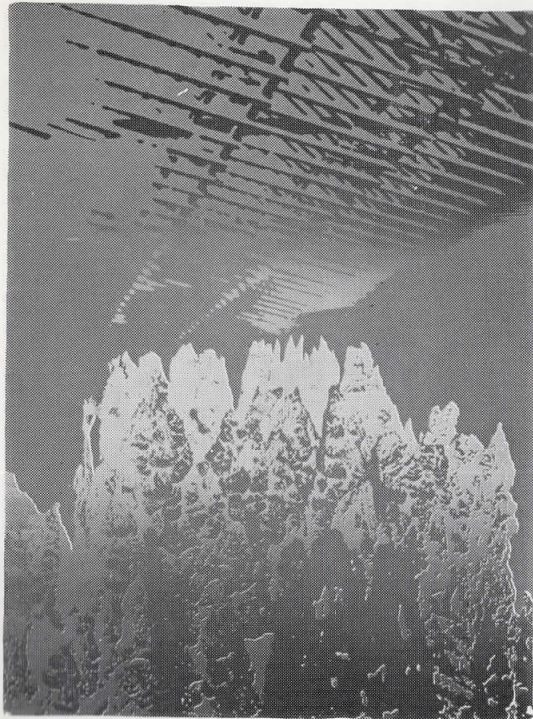
20. PREDEO XXXII, bakropis i akvatinta, 2/10, 49 x 64, 1980.

PERČINKOV Dušan, slikar i grafičar (1939, Skoplje). Završio Akademiju likovnih umetnosti u Beogradu 1966. Član DLUM-a od 1967.

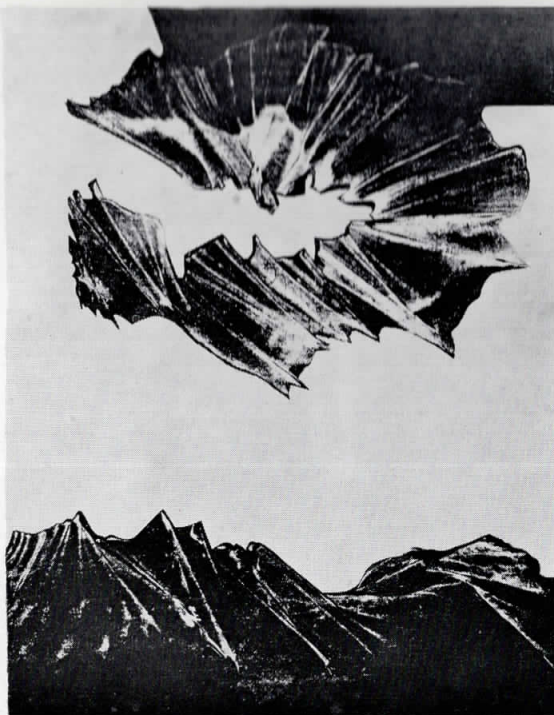
Adresa: ul. Pržino br. 9, 91 000 Skoplje.

Samostalne izložbe: 1966 — Beograd; 1968, 1975 — Skoplje.

Značajnije grafičke izložbe: Učestvovao na grafičkim izložbama DLUM-a od 1967; 1974 — 10 makedonskih grafičara, Beograd; 1975 — II trijenale savremene jugoslovenske grafike, Bitolj; 1976 — XIV Likovni susret, Subotica; 1977 — V jugoslovensko trijenale, Beograd (izlagao grafiku); XII međunarodno grafičko bijenale, Ljubljana; 1978 — III trijenale savremene jugoslovenske grafike, Bitolj; Savremena jugoslovenska umetnost u organizaciji jugoslovenske sekcije AICA-e, Sarajevo, Beograd (izlagao grafiku); 1979 — XIII međunarodno grafičko bijenale, Ljubljana; X izložba jugoslovenske grafike, Zagreb; Savremena jugoslovenska grafika, Aleksandrija; Savremena jugoslovenska grafika, Kluž (Rumunija).

25

28

33

Nagrade: Nagrada na II trijenalu savremene jugoslovenske grafike u Bitolju, 1975; »Kliment Ohridski« na VII grafičkoj izložbi DLUM-a, Skoplje, 1976; »Moša Pijade« na VIII grafičkoj izložbi DLUM-a, Skoplje, 1977.

21. LIVADA, sito-štampa u boji, 8/11, 87 x 64, 1975 (VI. MSU — Skoplje).
 22. ŠUMA, sito-štampa u boji 6/10, 87 x 44, 1975 (VI. MSU — Skoplje).
 23. ŠUMA II, sito-štampa u boji 6/15, 87 x 64, 1975 (VI. MSU — Skoplje).

TANČEV Kostadin-Dinka, grafičar (1940, Valandovo). Završio Akademiju primenjenih umetnosti u Beogradu 1967. Član DLUM-a od 1970.

Adresa: Bul. Partizanski odredi br. 111/III-10, 91 000 Skoplje.

Samostalne izložbe: 1964 — London (sa N. Manevim); 1970 — Skoplje (sa A. Gavrovskim); 1971 — Strumica.

Značajnije grafičke izložbe: Učestvovao na grafičkim izložbama u Beogradu, Ljubljani i na grafičkim izložbama DLUM-a u Skoplju od 1977.

Nagrade: »Moša Pijade« na IX grafičkoj izložbi DLUM-a, Skoplje, 1978; »Kliment Ohridski« na XI grafičkoj izložbi DLUM-a, Skoplje 1980.

24. Iz ciklusa »Šta priča Baba Gina I«, sito-štampa u boji, 2/21, 65 x 49,5, 1979.

25. Iz ciklusa »Šta priča Baba Gina II«, sito-štampa u boji, 3/11, 53 x 40, 1979.

26. Iz ciklusa »Šta priča Baba Gina III«, sito-štampa u boji, 3/11, 53 x 40, 1979.

HADŽI BOŠKOV Petar, skulptor i grafičar (1928, Skoplje). Završio Akademiju likovnih umetnosti u Ljubljani 1953. Član DLUM-a od 1954.

Adresa: ul. Karaorman br. 24, nas. D. Vodno, 91 000 Skoplje.

Samostalne izložbe: 1955 — Karlovac; 1959, 1963, 1965, 1969, 1972 — Skoplje; 1960 — London; 1966 — Njujork; 1967 — Ohrid, Bitolj; 1970 — Ljubljana; 1970/71 — Beograd; 1974 — Zagreb.

Značajnije grafičke izložbe: Učestvovao na grafičkim izložbama DLUM-a od 1972; 1956 — Izložba Šestorice, Skoplje; Savremena jugoslovenska grafika, Kina, Burma, Indija; 1957 — I izložba makedonske grafike, Skoplje, Beograd; 1959 — III izložba makedonske grafike, Skoplje; 1967 — III trijenale savremene jugoslovenske umetnosti, Beograd (izlagao grafiku); Savremena jugoslovenska grafika, Bitolj; 1969 — Izložba grafike 6 x 6, Arančelovac; Četiri makedonska grafičara, Diseldorf, Bilefeld, Solingen (SRN); 1972 — I bijenale savremene jugoslovenske grafike, Bitolj; 1973 — Međunarodno grafičko bijenale, Tokio; 1974 — 10 makedonskih grafičara, Beograd.

Nagrade: Nagrada za grafiku na Struškim večerima poezije, 1968; Nagrada za grafiku na izložbi »25 godina ASNOM-a«, Skoplje, 1968; »Moša Pijade« na I grafičkoj izložbi DLUM-a, Skoplje, 1970; Nagrada na I trijenalu savremene jugoslovenske grafike, Bitolj 1972; »Kliment Ohridski« na IX grafičkoj izložbi DLUM-a 1978.

27. GRAFIKA XII, sito-štampa, 3/10, 70 x 50, 1978.
 28. GRAFIKA XIII, sito-štampa, 4/10, 70 x 50, 1978.
 29. GRAFIKA XVI, sito-štampa, 5/12, 70 x 50, 1978.
 30. GRAFIKA XXI, sito-štampa, 3/10, 70 x 50, 1978.

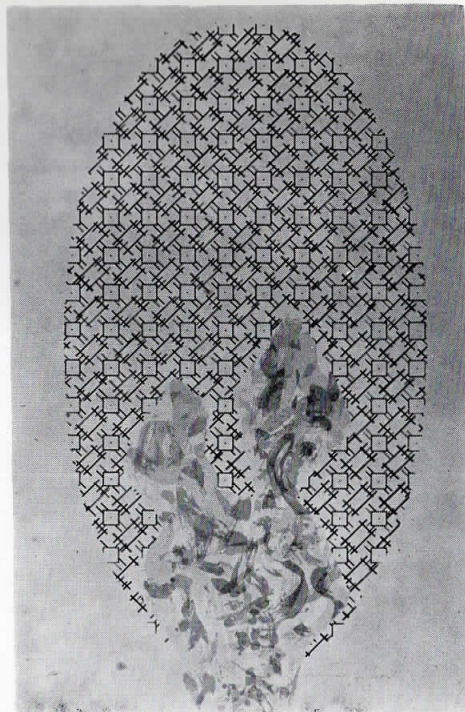
ČEMERSKI Gligor, slikar i grafičar (1940, Kavardarci). Završio Akademiju likovnih umetnosti u Beogradu 1965. Član DLUM-a od 1966.

Adresa: ul. Blagoj Stračkov br. 17, 91 000 Skoplje.

Samostalne izložbe: 1962, 1965, 1966, 1969, 1977 — Skoplje; 1966 — Ohrid; 1968 — Beograd; 1969 — Kopenhagen, Aleksandrija; 1970 — Pariz.

Značajnije grafičke izložbe: Učestvovao na grafičkim izložbama DLUM-a 1973, 1976. 1977 i 1980 g. u Skoplju, Subotici i drugim gradovima; 1974 — 10 makedonskih grafičara, Beograd.

31. SATIR I, sito-štampa u boji, 5/5, 50 x 38, 1979.
 32. SATIR II, sito-štampa u boji, 37/50, 50 x 38, 1979.

36

40

33. **SATIR III**, sito-štampa u boji 2/35, 50 x 38, 1979.

34. **ČOVEK SA PLANINE**, sito-štampa u boji, 9/45, 70 x 54, 1972.

ČULAKOVSKI DORDI-Đoto, grafičar (1974, s. German, Jegejska Makedonija). Završio Akademiju likovnih umetnosti u Prištini 1979. Član DLUM-a od 1977.

Adresa: ul. Koce Metalec br. 3/3, 91 000 Skoplje.

Značajnije grafičke izložbe: Učestvovao na X i XI grafičkoj izložbi DLUM-a u Skoplju i Subotici.

Nagrade: Nagrada za grafiku na Akademiji likovnih umetnosti u Prištini; »Kliment Ohridski« na XI grafičkoj izložbi DLUM-a u Skoplju 1980.

35. **UTISCI SA ODMORA**, akvatinta 3/11, 49 x 33, 1980.

36. **PROZOR I**, akvatinta i bakropis, 1/10, 59 x 50, 1980.

37. **PROZOR II**, akvatinta i bakropis, 2/9, 59 x 50, 1980.

38. **PROSTOR**, akvatinta i bakropis, O.A., 59 x 50, 1980.

ŠEMOV Simon, slikar i grafičar (1941, Kavadarci). Završio Akademiju likovnih umetnosti u Beogradu 1964. Član DLUM-a od 1964.

Adresa: Bul. Partizanski odredi br. 101/I-10, 91 000 Skoplje.

Samostalne izložbe: 1965, 1969, 1970, 1976 — Skoplje; 1968 — Beograd; 1970 — Strumica; 1972 — Bradford, London; 1973 — Edinburg; 1978 — Kavadarci.

Značajnije grafičke izložbe: Učestvovao na grafičkim izložbama DLUM-a u Skoplju, Subotici i drugim gradovima 1973, 1976, 1980.

39. **DETE NADUVAVA BALONE OD SAPUNICE**, sito štampa u boji, O.A., 70 x 50, 1977 (VI. MSU, Skoplje).

40. **POSMATRANJE ZVEZDI**, sito štampa u boji, O.A., 70 x 50, 1979, (VI. MSU — Skoplje).

Napomena:

U kataloškim podacima naznačena su učešća autora samo na značajnijim grafičkim izložbama ili na onim izložbama na kojima su izlagali grafiku. Naznačene su samo nagrade dobijene za grafiku.

Sva dela kod kojih nije indicirano vlasništvo, pripadaju autorima.

Izdavač: MSU, Skoplje

Odgovorni urednik: Sonja Abadžieva Dimitrova
 Konceptija izložbe: Stručni savet MSU, Skoplje
 Organizacija izložbe, predgovor i kataloški podaci: Ljubica Damjanovska
 Likovna oprema: Dimitar Malidanov
 Fotografije: Blaže Micevski
 Štampa: Grafički zavod »Goce Delčev«, Skoplje
 Tiraž: 500

